

Hattfjelldal kommune
O.T. Olsens vei 3 A
8690 Hattfjelldal

Saksbehandler, innvalgstelefon
Ole Christian Skogstad,

Tillatelse til skadefelling av bjørn i Skardmodalen - Hattfjelldal

Hattfjelldal kommune fikk lørdag 15.06.19 kl. 23.42 innvilget tillatelse til skadefelling av én (1) bjørn i Skardmodalen i Hattfjelldal kommune. Bakgrunnen for søknaden er funn av tre sau påvist drept av bjørn i et begrenset område sør om Tjønna, hvor den tredje sauen antas drept innenfor ca. et døgn før funn. Søknaden ble fremmet muntlig over telefon. Tillatelsen blir nå formidlet per e-post til kommunen, og dette brevet må ansees som et formelt vedtaksbrev av gitt tillatelse.

Vedtak

Fylkesmannen i Nordland gir i medhold av naturmangfoldloven § 18 og § 77, jf. rovviltforskrifta § 9. tillatelse til skadefelling av én (1) bjørn i Skardmodalen i Hattfjelldal kommune etter nærmere angitte vilkår.

Vilkår

1. Fellingsområdet er avgrenset til Skardmodalen i Hattfjelldal kommune, men se også vilkår nr. 3.
2. Fellingstillatelsen gjelder felling av én brunbjørn i tidsrommet fra og med 16. juni til og med 23. juni 2019.
3. Fellingsforsøket skal etter beste evne rettes mot skadevoldende individ. Fellingsforsøket skal derfor styres til det aktuelle tapsområdet, der tapene sist har skjedd og der de eventuelt utvikler seg videre.
4. Binner med unger som opptrer sammen er unntatt fra fellingstillatelsen. De tiltak som er mulige for å unngå at binner med unger felles, skal være iverksatt.
5. Rapportering:
 - a. Fellingsleder skal gi en kort statusrapport minimum annethvert døgn, gjerne per SMS til vakttelefon 47829091.
 - b. Kortfattet sluttrapport (fellingsinnsats, aktivitet av rovvilt og erfaringer med fellingsforsøket), samt krav om refusjon av utgifter sendes samlet til Fylkesmannen i Nordland snarest mulig etter avsluttet fellingsforsøk, og senest innen 01.10.2019.

6. Kommunen er ansvarlig for å oppnevne deltagere på fellingslaget. Det skal oppnevnes en fellingsleder. Kun personer som står på lista over deltakere i fellingslaget kan delta på fellingsforsøket, og slik liste skal sendes til Fylkesmannen før fellingsforsøket starter.

Fylkesmannen krever at deltakerne i fellingslaget – jegere og hundeførere – oppfyller kravene til og innehar lisens, jf. kravene i Forskrift om utøvelse av jakt, felling og fangst, §§ 13 og 14.

Alle medlemmer av fellingslaget som deltar i fellingsforsøket skal ha kopi av dette brevet og være kjent med vilkårene for fellingstillatelsen.

7. Oppnevnte jegere plikter å utøve fellingsforsøket på en human og sikkerhetsforsvarlig måte, jf. viltlovens § 19. Ved felling av bjørn skal benyttes våpen og ammunisjon godkjent for storviltjakt, jf. Forskrift av 22.03.02 om utøvelse av jakt og fangst.
8. Felling eller forsøk på felling av rovvilt skal umiddelbart meldes til Fylkesmannen og Statens naturoppsyn. Hos Fylkesmannen kan det på dagtid gis beskjed på telefon 75 53 15 00 og etter arbeidstid på Fylkesmannens vakttelefon 478 29 091.
9. Dersom det løsnest skudd mot rovvilt og dyret forlater plassen, så plikter skytter å forvisse seg om påskutt dyr er truffet eller ikke. Dersom dyret vurderes skadeskutt, plikter de ansvarlige å gjøre det de kan for å avlive dyret snarest mulig. Ved skadeskyting av rovvilt skal skytter uten opphold underrette Fylkesmannen og nærmeste politimyndighet. Fylkesmannen avgjør videre gjennomføring og avslutning av ettersøk. De som har deltatt i forsøket på felling skal uten godtgjørelse bistå forvaltningsmyndighet eller politimyndighet i det videre ettersøk. Generelt for ettersøk gjelder bestemmelsen i rovviltforskriften § 17.
10. Dersom rovvilt skadeskytes, plikter de ansvarlige å gjøre det de kan for å avlive dyret snarest mulig. Skytter plikter å forvisse seg om påskutt dyr er truffet eller ikke. Ved skadeskyting skal skytter uten opphold underrette Fylkesmannen og nærmeste politimyndighet. Fylkesmannen avgjør videre gjennomføring og avslutning av ettersøk. De som har deltatt i forsøket på felling skal uten godtgjørelse bistå forvaltningsmyndighet eller politimyndighet i det videre ettersøk.
11. Forsøk på felling i medhold av denne tillatelsen krever ikke tillatelse fra grunneier, jf. viltlovens § 35.
12. Felt rovvilt skal fremvises for Statens naturoppsyn for umiddelbar kontroll, merking og prøvetaking av biologisk materiale, [i henhold til instruks](#), og skytter skal kunne påvise fellingsstedet etter anmodning fra Statens naturoppsyn, politiet eller Fylkesmannen. Rovvilt som blir felt på skadefelling er viltfondets eiendom. Ingen kan derfor på noen måte gjøre seg nytte av felt dyr eller deler av dyret (inkl. hår, blod) uten nærmere samtykke fra Miljødirektoratet. Felt dyr skal tas vare på slik at dyrets verdi bevares. For felt bjørn inkluderer det å sikre at kjøttet kan omsettes. Om mulig veies dyret før utvomming. Frakt og oppbevaring avklares med Fylkesmannen.
13. Fylkesmannen i Nordland kan til enhver tid trekke tilbake fellingstillatelsen.

Det minnes for ordens skyld om at fellingsleder har fortsatt ansvaret for å avslutte fellingsforsøket når skadefellingsperioden er over eller det ikke lenger er sannsynlig at skadefellingsforsøket kan lykkes.

Grunnlaget for avgjørelsen

Vedtaket er fattet i medhold av naturmangfoldloven § 18 og § 77, jf. rovviltforskrifta § 9.

Miljødirektoratet fastsatte i vedtak av 29.05.19 en felles kvote på fem betingede fellingstillatelser for bjørn innenfor rovviltregionene 6, 7 og 8. Ved tidspunkt for iverksetting av denne fellingstillatelsen er det felt en bjørn av kvoten, så gjenværende kvote er fire bjørn.

Etter naturmangfoldloven § 1 og § 5 er det et mål at artene og deres genetiske mangfold blir ivarettatt på lang sikt og at artene forekommer i levedyktige bestander i sine naturlige utbredelsesområder. Tiltak etter naturmangfoldloven skal likevel avveies mot andre viktige samfunnsinteresser, jf. § 14. En slik avveining skal ikke medføre at målet i § 5 fravikes, men at tiltaket vil kunne medføre at målet i § 5 nås på en annen måte eller i et annet tempo enn hvis naturmangfoldet hadde vært det eneste hensynet å ta, jf. prinsippet om en geografisk differensiert rovviltforvaltning.

Region 7 (Nordland) skal ha en årlig yngling av brunbjørn jf. rovviltforskriften § 4 første ledd bokstav g. Den todelte målsettingen som formålsparagrafen i rovviltforskriften setter, er søkt oppnådd gjennom forvaltningsplanen for rovvilt i Nordland, jf. § 6. Her er det definert hvor beitedyr og rovvilt har prioritet.

I den vedtatte forvaltningsplanen for rovvilt i Nordland er det sagt følgende om skadefelling av bjørn:

- 2.5.1 *Skadefelling i svart sone er i utgangspunktet kun aktuelt ved akutte skadesituasjoner. Det skal være lavere terskel for felling av hannbjørner enn binner.*
- 2.5.2 *Dersom det på våren oppdages bjørn i kalvingsland for reindrift innenfor svart sone, eller i randsonen til svart sone, skal det i samråd med reinbeitedistriktet iverksettes avbøtende tiltak.*
- 2.5.5 *Utenfor svart sone skal det som hovedregel gis tillatelse til uttak av bjørn som forventes å gjøre skade.*

Søknader om skadefelling behandles av Fylkesmannen innenfor den rammen som er satt av rovviltnemnda og Miljødirektoratet, jf. rovviltforskriften § 9 første ledd. Føringerne i forvaltningsplanen for rovvilt tillegges vekt, og felling kan bare gjennomføres om det ikke finnes andre tilfredsstillende løsninger ut fra prinsippet om geografisk differensiert forvaltning.

Bestemmelsens andre ledd bokstav a til d slår fast at det skal tas særlig hensyn til:

- a) områdets betydning som beitemark,
- b) skadenes omfang og utvikling,
- c) potensialet for fremtidige skader,
- d) muligheten for å gjennomføre forebyggende tiltak.

En skadefellingstillatelse skal være rettet mot bestemte skadegjørende individ, og vedtaket skal være begrenset til tid, rom og antall dyr. Ved hver fellingstillatelse gis det en økonomisk ramme som fellingsforsøket skal gjennomføres i henhold til.

Fylkesmannens vurdering

Fylkesmannen ble kontaktet 15. juni etter meldinger om mulig bjørnetap i besetningen til Tjønna. I løpet av 14. og 15 juni undersøkte SNO tre kadaver i området nær Tjønna gård (lia sør for gården). Samtlige av disse sauene ble dokumentert tapte til bjørn, hvor et individ var skadd og ble avlivet på stedet. Beitebruker har meldt om svært urolige sauer i de vestligste delene av beitet i Skardmodalen, mens dyrene lenger øst var roligere.

Etter naturmangfoldloven (nml.) § 7 skal prinsippene i §§ 8 til 12 i naturmangfoldloven legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet. Offentlige beslutninger som kan berøre naturmangfoldet skal så langt det er rimelig bygge på vitenskapelig kunnskap om arters bestandssituasjon samt effekt av påvirkning, jf. § 8. Fylkesmannen viser til at vedtaket blant annet baserer seg på sist tilgjengelig kunnskap om bjørnens bestandssituasjon og utvikling i Norge; det vises til beskrivelsen av det Nasjonale overvåkningsprogrammet for rovvilt i kommentarene til rovviltforskriften § 3. De siste opplysningene om bestandssituasjonen for brunbjørn fremgår i rapporten «Populasjonsovervåking av brunbjørn – DNA-analyse av prøver innsamlet i Norge i 2018».

Det aktuelle området er i vedtatt forvaltningsplan avsatt som prioritert beiteområde for sau, hvor det skal være en lav terskel for å tillate skadefelling. Fylkesmannen legger til grunn at Rovviltnemnda i Nordland med sin geografiske differensiering har forsøkt å ivareta hensynene i naturmangfoldloven § 12. Vi vil imidlertid påpeke at den arealdifferensieringen som er valgt i Nordland etter vår vurdering ikke er noen god løsning. Bestandsmålet for region 7 er ikke oppfylt da det ikke er påvist ynglende bjørn i fylket. De siste årene er det kun påvist enkelte hannbjørner i fylket. Vi er dermed avhengig av at bjørnebestanden i fylket vokser betydelig dersom bestandsmålet skal nås. De vedtatte bjørneområdene sammenfaller ikke med områder som biologisk sett ligger til rette for bjørn, og det er derfor svært liten sannsynlighet for at bestandsmålet vil kunne oppnås innenfor bjørneområdene. Dette skaper ikke nødvendig forutsigbarhet for beitebrukerne, øker konfliktnivået og gjør den praktiske forvaltningen av rovdyr i Nordland svært utfordrende.

Bjørnen som forårsaker skadene er mest sannsynlig en hannbjørn. Dette vurdert ut ifra DNA-analyser fra tidligere år og kjent utvandringskapasitet hos binner. Felling av en hannbjørn vil i mindre grad enn felling av en hunnbjørn påvirke Stortingets målsetting om en årlig yngling av bjørn i Nordland. Samtidig vil en praksis med lav terskel for felling av hannbjørner som oppholder seg utenfor bjørneområdene i henhold til vedtatt forvaltningsplan, redusere muligheten for å for å oppnå bestandsmålet.

«Føre-varprinsippet» i § 9 kommer til anvendelse i situasjoner hvor en ikke har tilstrekkelig kunnskap tilgjengelig. Etter Fylkesmannens syn er ikke dette tilfelle i denne saken. Det foreligger betydelig kunnskap om den samlede belastningen som bjørnebestanden blir utsatt for, jf. § 10.

Det slippes årlig om lag 400 sau og lam på utmarksbeite i denne delen av Skardmodalen. Fylkesmannen legger til grunn at området har stor betydning som beitemark, jf. rovviltforskriften § 9 annet ledd bokstav a, og da spesielt tidlig i beitesesongen. Nml. § 18 første ledd bokstav b slår fast at uttak av vilt kan tillates for å avverge skade på blant annet husdyr. Skadefelling kan iverksettes ved akutte skadesituasjoner, og hvert enkelt tilfelle skal vurderes av fylkesmennene etter rovviltforskriften § 9. I tråd med rovviltforskriften § 9 skal fylkesmennene blant annet gjøre en nærmere vurdering av det enkelte områdes betydning som beitemark, skadenes omfang og utvikling, potensialet for fremtidige skader og muligheten for å gjennomføre forebyggende tiltak.

Fylkesmannen anser at kjent skadeomfang foreløpig er begrenset, jf. § 9 annet ledd bokstavene b og c. Det foreligger imidlertid et vesentlig skadepotensial siden det er sluppet et betydelig antall dyr på utmarksbeite i område og siden det er funnet ferske kadaver og sportegn som tyder på at den skadevoldende bjørnen fortsatt befinner seg i området. Potensialet for skade ble vurdert forsterket gjennom at besetningen befinner seg i et forholdsvis begrenset geografisk område i lia sør for Tjønnå. Ettersom det ble påvist tre voksne individer tappt til bjørn akkurat i det her aktuelle området, ville skadene forventelig øke i omfang. I etterkant av tillatelsen ble ytterligere to kadaver funnet, hvorav ett er dokumentert tappt til bjørn, mens det andre er antatt tappt til bjørn.

Ettersom det er tidlig i beitesesongen vil det være få forebyggende tiltak som kan forventes å ha god effekt dersom det kommer bjørn inn i beiteområder og forårsaker tap. Erfaringer fra tidligere år viser at tapene kan bli store selv om det prioriteres ressurser til utvidet tilsyn for å forsøke å forebygge tap. Tapshistorikken i området viser at det kan bli store tap når det kommer bjørn inn i dette beiteområdet. Fylkesmannen anser det ikke hensiktsmessig eller praktisk mulig å gjennomføre andre forebyggende tiltak som i tilstrekkelig grad kan forhindre skade i dette konkrete tilfellet, jf. rovviltforskriften § 9 annet ledd bokstav d.

Etter naturmangfoldloven § 18 andre ledd fremgår det at vedtak etter bestemmelsens første ledd bokstav b bare kan treffes hvis uttaket ikke truer bestandens overlevelse. Vurderingen av dette beror på flere forhold, bl.a. ut fra hvilken grense (kvote) som er satt for uttaket og hvilke andre trusselfaktorer bestanden er utsatt for. Miljødirektoratets fastsatte i vedtak av 29.05.2019 en felles kvote på fem betinga fellingstillatelser for bjørn innenfor rovviltregionene 6, 7 og 8. Resultatene fra DNA-analysene identifiserte 138 ulike brunbjørner i 2018 på landsbasis, derav 63 binner og 75 hanner. Binner ble i samsvar med tidligere DNA-undersøkelser, bare påvist i avgrensede og spesifikke geografiske områder i Finnmark, Troms, Trøndelag og Hedmark. Kjent avgang av brunbjørn i Norge i 2018 var totalt 12 brunbjørner.

Avgangen av voksen brunbjørn skjer i hovedsak gjennom lisensfelling og skadefelling. Når det gjelder effekten av dette sammenholdt med andre påvirkninger, foreligger det betydelig kunnskap om den samlede belastningen brunbjørnebestanden blir utsatt for, jf. naturmangfoldloven § 10. Brunbjørnebestanden er ikke begrenset av tilgjengelig areal. Det er ikke registrert sykdom på brunbjørn i Norge. Det er kjent at ungedødelighet hos brunbjørn er høy, blant annet på grunn av infanticid (ungedrap). Det forekommer også sporadiske påkjørsler. Det foreligger altså få andre store trusselfaktorer for arten.

Bestandssituasjonen for brunbjørn har vært relativt stabil det siste tiåret. Antallet beregnede ynglinger av brunbjørn i 2018 er det høyeste registrerte siden DNA ble tatt i bruk som overvåkningmetode i 2009. Fylkesmannen påpeker i denne sammenheng at bestanden av brunbjørn fortsatt ligger under det fastsatte bestandsmålet for Norge og at region 7 er under det regionale måltallet som er satt for regionen. Dette er absolutt utfordrende med tanke på anvendelsen av skadefelling på generelt grunnlag. Det er registrert svært få bjørner i Nordland de siste årene, og uttak av bjørn er uheldig med tanke på å oppnå bestandsmålet i regionen.

Skadefelling er et viktig virkemiddel for å stanse og forebygge skader på husdyr og for å dempe konflikter. Fylkesmannen har vurdert skadeomfanget og skadepotensialet som forholdsvis stort, samtidig som at en her ut fra begrensninger i skadefellingsområdets omfang og ferske tap anser muligheten for at riktig skadegjørende individ som blir tatt som stor. Vi vurderer ikke at iverksettelsen av skadefelling innenfor angitt kvote, og i nærmere avgrenset geografiske område og tidsrom, vil sette brunbjørnebestandens overlevelse i fare. Evt. uttak av det som sannsynligvis er hannbjørn i Skardmodalen vil ikke i seg selv medføre at forvaltningsmålet, jf. nml. § 5, for arten ikke oppnås. Måloppnåelsen kan i en viss grad bli vanskeligere eller forsinket. Fylkesmannen har i denne sammenheng vektlagt at det sannsynligvis ikke vil være snakk om felling av binne. Det er satt som vilkår at binner med unger som opptrer sammen er unntatt fra fellingstillatelsen (se vilkår nr. 4).

Ut fra hensynet til beitedyr, områdets betydning som beitemark og skadenes omfang og utvikling, anser Fylkesmannen at det beste tiltaket for å forhindre omfattende skader er at det iverksettes fellingsforsøk på den skadevoldende bjørnen, og det gis fellingstillatelse på én brunbjørn i dette området. I vurderingen av skadefellingskvoter og om det finnes andre tilfredsstillende løsninger har Fylkesmannen også lagt vekt på hensynet til næringsutøvelse i saken, jf. nml. § 14. Videre har det faktum at tapene har skjedd i et svært begrenset område vært avgjørende for at tillatelsen blir gitt.

Konklusjon

Ut fra en samlet vurdering med vektlegging av potensialet for framtidige skader dersom bjørnen fortsatt oppholder seg innenfor dette avgrensede området, eller tilgrensende beiteområder, finner Fylkesmannen å kunne tillate skadefelling på en – 1 – brunbjørn avgrenset til Skardmodalen og i

tidsrom som framgår av vilkårene for tillatelsen. Hattfjelldal kommune får ansvaret for å lede gjennomføringen av fellingsforsøket.

Det er vanskelig å lykkes med skadefelling på bjørn, og det er viktig at fellingslaget disponerer ressursene til situasjoner hvor det er en reell sjanse for å lykkes. God samhandling med tilsynet i området er viktig, bl.a. slik at fellingsforsøk kan prioriteres til ferske kadaver eller ferske observasjoner av bjørn i skadeområdet.

Ved gamle observasjoner, det vil si observasjoner som er eldre enn ett døgn, så bør innsatsen reduseres betydelig for å spare personressurser og ressurser generelt. Hvis det går mer enn ett døgn uten nye skader eller observasjoner bør det vurderes å gå inn i en beredskapsfase og avvente ytterligere fellingsforsøk inntil nye skader/ observasjoner foreligger, gjerne med bruk av viltkamera på eldre kadaver og tråkk hvor man erfarer at rovdyr går. I en slik beredskapsfase vil dyreeiers/beitelagets tilsyn med dyrene være den kritiske suksessfaktoren i forhold til å tidlig oppdage nye skader eller tap.

Bruk av hund

Vi anbefaler at det brukes hundeevipasje som er trenet på skadefelling av bjørn. For de tilfeller der det vurderes bruk av løs hund under felling, vises det til at unntak fra sikringsreglene i hundeloven kan gis av kommunen, jf. hundeloven § 9e. Fellingslaget er selv ansvarlig for å innhente slik tillatelse hos kommunen. Fylkesmannen viser også til at løs hund i områder med husdyr/rein krever spesiell aktsomhet fra brukeren, for å unngå skade/ jaging av beitedyr. Vi viser i den sammenheng til hundeloven § 3 og 7.

Bruk av løs, på drevet halsende hunder er ikke tillatt, jf. viltlovens § 23.

Økonomiske rammer for fellingstillatelsen

Deltakere på kommunalt skadefellingslag vil motta godtgjøring for fellingsforsøket i samsvar med rovviltforskriften § 9a. Budsjettrammen skal sikre at deltakerne kan få godtgjøring i den perioden det er sannsynlig at skadefellingsforsøket kan føre til felling av riktig individ. Fellingsleder har fortsatt ansvaret for å avslutte fellingsforsøket når skadefellingsperioden er over eller det ikke lenger er sannsynlig at skadefellingsforsøket kan lykkes.

Det fastsettes ramme for utbetaling av godtgjøring på **inntil kr 70 000,-**. Maksimal døgnssats per jeger er kr 1600,-. For personell som deltar få timer i løpet av et døgn, benyttes timesats 1600 / 7,5 timer = 213,-. I tillegg til døgnssats/timesats, skal det beregnes feriepenger og arbeidsgiveravgift som også dekkes innenfor den fastsatte rammen.

Godtgjøring for eventuell beredskapsvakt eller beredskapsmidler faller utenfor godtgjøringsordningen. Likeledes faller godtgjøring for bruk av hund, innkjøp, forsikring og utgifter ved hundehold utenfor ordningen.

Deltakere som mottar godtgjøring etter ordningen må være registrerte lisensjegere, jf. rovviltforskriften § 15. Registrering som lisensjeger skjer på Jegerregisteret <https://w2.brreg.no/lisensjeger/>.

Videre fastsettes det en ramme på **inntil kr 30 00,-** til dekking av direkte og dokumenterte kostnader utenom godtgjøring, jf. forskriften § 9. Dette gjelder for eksempel kjøreutgifter for bil, snøscooter, båt, nødvendig overnatting etc.

De økonomiske rammene er absolutt. Dersom det er ekstraordinære omstendigheter som gjør at fellingen ikke kan gjennomføres innenfor den økonomiske rammen, må kommunen ta kontakt med Fylkesmannen og avtale dette i forkant.

Kommunen er regnskapsførende enhet og fører regnskap basert på rapporter/timelister fra fellingsleder. Fylkesmannen yter etter mottatt krav fra kommunen tilskudd til dekning av utbetalt godtgjøring og dekning av direkte utgifter innenfor fastsatte rammer.

Saksopplysninger

Dette vedtaket blir kunngjort i Miljøvedtaksregisteret (www.miljovedtak.no) og ved utsendelse til adressatene på kopilista.

Klage

Vedtaket kan i henhold til forvaltningsloven § 29 påklages til Miljødirektoratet innen tre uker etter underrettingen om vedtaket er kommet frem. Klagen skal sendes til Fylkesmannen i Nordland,

Klagens adressat, form og innhold følger av § 32 i forvaltningsloven.

Med hilsen

Tore Vatne (e.f.)
seksjonsleder

Ole Christian Skogstad
seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent

Kopi til:

Nordland politidistrikt
Statens naturoppsyn v/V. Pedersen
Naturvernforbundet i Nordland
Statskog SF
Nordland bonde- og småbrukarlag
Nordland Sau og Geit
Mattilsynet - Region Nord
Statens naturoppsyn v/G. Heggmo
Miljødirektoratet
Foreningen Våre Rovdyr